

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ГРАМАТИКИ

УДК 811.161.2

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ФІНАЛЬНІ МОРФЕМИ В ІМЕННИКАХ НУЛЬОВОЇ ВІДМІНИ

Світлана КОВТЮХ (Кіровоград, Україна)

У статті досліджено проблему ідентифікації кінцевих значущих частин слів у лексемах нульової відміни з початковим компонентом зав-, ком-, мін-, пів- і незмінюваних жіночих прізвищах українського походження на -о та на приголосну фонему; запропоновано термін «трансформаційна морфема» щодо досліджуваних фінальних сегментів невідмінюваних іменників з погляду морфологічної парадигматики.

Ключові слова: морфологічна парадигматика, морфеміка, нульова відміна, транспозиційна морфема, трансформаційна морфема.

The author studies the problem of identifying meaningful ending parts of the words in zero declension lexemes with the starting component зав-, ком-, мін-, пів- and in unvarying female surnames of Ukrainian origin, ending with -o and a consonant phoneme. The author introduces the term "transformational morpheme" concerning the final segments of indeclinable nouns with relation to their morphological paradigmatics.

Keywords: morphological paradigmatics, morphemics, zero declension, transposition morpheme, transformational morpheme.

Деякі підсистеми української мови є особливо близькими, взаємозалежними через один об'єкт вивчення, спільний поняттєво-термінологічний апарат, взаємопов'язані методологічні та теоретичні концепції тощо, серед них фонетика і фонологія, морфологія і морфологічна парадигматика, морфеміка і словотвір та інші. Дві останні стали окремими дисциплінами порівняно недавно – у другій половині ХХ ст. Морфемну структуру українських слів у зв'язку зі словотвором, функціональний аспект окремих афіксів з погляду діакронії та синхронії, особливості їх валентності, походження тощо досліджували І. І. Ковалик, А. П. Грищенко, В. О. Горпинич, Н. Ф. Клименко, О. К. Безпояско, К. Г. Городенська, П. І. Білоусенко, Є. А. Карпіловська, Л. О. Вакарюк, С. Є. Панцьо, І. В. Козленко, О. М. Зубань, З. С. Сікорська та інші). Загалом у науковій літературі представлено різні підходи, запропоновано нові методики вивчення морфеміки та словотвору, репрезентовано специфічне уявлення про ці розділи в контексті інших галузей мовознавства та опрацьовано термінологію. Також опубліковано морфемні словники, у яких представлено максимальний набір українських морфем (Яценко І. Т. Морфемний аналіз. Словник-довідник. У 2-х т. – К., 1980–1981; Полюга Л. М. Морфемний словник української мови. – К., 1983; частотно-валентний Словник афіксальних морфем української мови. – К., 1998 – автори: Н. Ф. Клименко, Є. А. Карпіловська, В. С. Карпіловський, Т. І. Недозим; Полюга Л. М. Словник українських морфем. – Львів, 2001).

Проте малодослідженими є проблеми кваліфікації деяких кінцевих морфем у незмінюваних іменниках української мови, як наслідок – зв'язки нової дисципліни – морфологічної парадигматики – та морфеміки. Це й зумовило актуальність публікації.

Мета статті – дослідити морфеміко-морфологічний статус фінальних структурних елементів кількох груп іменників нульової відміни. Для цього необхідно розв'язати такі завдання: 1) визначити випадки граматичної омонімії, зокрема іменників і прислівників, серед значущих частин слова з погляду морфологічної парадигматики; 2) установити різновид кінцевих морфем у лексемах з початковим компонентом зав-, ком-, мін-, пів-; 3) з'ясувати, яким чином кваліфікувати фінальні значущі частини слова в незмінюваних жіночих прізвищах українського походження на -о та на приголосну фонему, а також у кількох ойконімах, утворених від антропонімів у формі Р. в.

Однією з характеристик мовних явищ є їх неоднозначність, яка виявляється в різних аспектах. Проблеми граматичної, зокрема морфеміко-морфологічної, неоднозначності розглядали багато лінгвістів як на теоретичному, так і на прикладному рівнях. Різновидом мовної неоднозначності є омонімія (лексична, граматична, словотвірна тощо). У теоретичному аспекті така омонімія розглядалася здебільшого в контексті загальних проблем мовної неоднозначності, омонімії та полісемії, зумовлених потребами лексикографії, лексикології та граматики, у працях

О. О. Потебні, В. В. Виноградова, О. С. Ахманової, О. І. Смирницького, В. М. Русанівського, Н. Ф. Клименко, М. П. Кочергана, О. О. Тараненка, М. П. Муравицької, Л. А. Лисиченко, А. А. Лучик, О. М. Демської та інших.

Досліджуючи питання ідентифікації кінцевих омонімічних значущих частин слів, неможливо обійтися без морфемного та словотвірного аналізу. На думку Н. О. Янко-Триницької, морфемний розбір слів ґрунтується на словотвірному аналізі ланцюжка послідовно виведених основ (слів), а словотвірний аналіз – на зіставленні двох споріднених лексем і встановлює словотвірну структуру похідного слова, тобто розкриває морфологічні й семантичні відношення між двома основами (словами) [13, с. 19]. Найпоказовіше це демонструють омонімічні іменники та прислівники, що виникли в результаті адвербіалізації: *безкрай, весною, верхом, гамузом, ганьба, горою, гріх, гуртом, твалтом, даром, днями, дрібочку, духом, жах, зимою, неволею, порою, серединою, скопом, спіраллю, часами, шкода* та ін.

Явище переходу інших частин мови до лексико-граматичного розряду прислівників вивчав ще в ХІХ ст. О. М. Огоновський [11]. І. К. Чапля зазначає, що завершення процесу адвербіалізації відбувається тоді, коли «нейтральне вживання однієї категорії при іншій приводить до втрати першою категорією своєї змінності й лексичної виразності» [12, с. 31]. Специфіка переходу іменників у прислівники, на думку І. Р. Вихованця та К. Г. Городенської, виявляється у двох ступенях адвербіалізації: синтаксичному й морфологічному [2, с. 313]. По-різному презентовано частиномовний статус омонімічних безприйменникових відмінкових форм іменників і прислівників, утворених переважно від словоформ О. в., рідше – З., Н. чи Р. в., наприклад: *боком* – прислівник (СУМ І, с. 213; ВТС, с. 91; СУ); *гало́пом* – прислівник (СУМ ІІ, с. 21; ВТС, с. 219; СУ); *рісся* визначено як прислівник тільки в «Словниках України», у «Словнику української мови» та «Великому тлумачному словнику сучасної української мови» не зафіксовано для цієї лексеми окремої словникової статті; *смерканням* – у двох останніх словниках указано «у значенні прислівника» як 3-я семема до багатозначного іменника «смеркання» (СУМ ІХ, с. 398; ВТС, с. 1348); а *смерком* у всіх трьох словниках представлено як прислівник (СУМ ІХ, с. 398; ВТС, с. 1348; СУ); *крихту* – прислівник у «Словниках України», 3-я семема слова «крихта» – «у значенні прислівника» (СУМ ІV, с. 352; ВТС, с. 588), хоч в останній праці лексема *крихту* має також окрему словникову статтю, де зазначено: *див. крихта 3* (ВТС, с. 588); прислівникове значення лексем *крихітку, крихточку* в «Словнику української мови» не вказано зовсім, у двох інших працях – це прислівники (ВТС, с. 588; СУ). Неоднакова лексикографічна презентація свідчить про складність визначення ступеня адвербіалізації подібних лексем на певному синхронному зрізі. На нашу думку, доречніше було б тлумачити омонімічні іменники й прислівники в окремих словникових статтях, оскільки з погляду лексикології – це неповні лексичні омоніми. Частиномовний статус визначають тільки в контексті: *В завірюху, ожеледь, морози Стукають синиці у вікно, З горобцями ділять на дорозі Крихту* (іменник) *хліба мерзлу і зерно* (А. Качан). – *Допоможи він мені крихту* (прислівник), *каплю... і я б тепер багач на всю губу був* (Панас Мирний). На словотвірному рівні перехід слів з однієї частини мови до іншої кваліфікують як морфолого-синтаксичний спосіб словотвору або як конверсію чи транспозицію. Кінцеві морфеми змінюваних іменників – це закінчення, у прислівниках такі структурні елементи (крім нульових флексій) виконують функцію суфіксів. Такі морфеми варто називати транспозиційними. Дослідниці Л. О. Вакарюк і С. Є. Панцьо дають таке визначення: „Морфема транспозиційна. Афіксальна морфема, яка бере участь у творенні похідних транспозиційних словотвірних типів, для яких характерна зміна частиномовної належності” [1, с. 89].

У морфологічній парадигматичі виокремлюють нульову парадигму, до якої належать іменники, що мають тотожні словоформи у всіх відмінках, інакше їх називають незмінними [Див.: 6; 7; 8]. При цьому в таких лексемах не може бути ніякого закінчення, навіть нульового. До невідмінюваних іменників з повною парадигмою зараховано, зокрема, складноскорочені слова, утворені на власне-українському ґрунті, з кінцевим іменниковим компонентом у формі Р. чи О. в. (derivati з початковим елементом *ком-, мін-, зав-* тощо). Це можуть бути іменники подвійного – чоловічого або жіночого – роду та середнього. У різних джерелах такі лексеми мають неоднакову граматичну кваліфікацію. У „Словниках України” складноскорочені слова на зразок *комро́ти, комвзводу* подані як іменники чоловічого роду, а *Мінздоров'я, Міносвіти, Мінекобезпе́ки, Мінекономи́ки, Міноборо́ни* – іменники середнього роду. Можливо помилково, у вказаній лексикографічній праці переважна більшість іменників з другим компонентом у формі Р. в. маркована грамемою чоловічого роду: *завфе́рми, завба́зи, завклу́бу, завка́федри, заввідді́лу, завскла́ду*; слова ж із другим компонентом в О. в. позначені ремаркою – іменники чоловічого або

жіночого роду, що відповідає чинній нормі: *завфёрмою, завбáзою, завклубом, завкафедрою, заввідділом, завскладом*. У лексемах *завлабораторії* та *завлабораторією* в „Словниках України” категорія роду визначена навпаки: перше слово – чоловічого або жіночого, друге – чоловічого роду. І тільки *завкадрів* та *завкадрами* коректно кваліфіковано як іменники чоловічого або жіночого роду (СУ). У „Великому тлумачному словнику сучасної української мови” всі зазначені вище незмінювані аббревіатури марковано одночасно чоловічим і жіночим родом (ВТС, с. 378, 380, 381). На нашу думку, у словниковій статті чи граматичній ремарці варто вказувати: чоловічого або жіночого роду, оскільки в контексті ці іменники мають певний визначений рід і не можуть одночасно мати значення обох родових граем [8, с. 71–72].

З погляду культури мовлення більш прийнятними є словоформи з другим компонентом у формі Р. в., оскільки перший є скороченням від іменників *завідувач* чи *завідувачка*; слова з другим компонентом у формі О. в. першим мають усічені субстантивовані активні дієприкметники із суфіксами *-ач-, -уч-* теперішнього часу – *завідуючий* або *завідуюча*. Вони маловживані в сучасній українській літературній мові, їх рекомендовано уникати. Активний субстантивований дієприкметник *завідуючий*, що поширився в українській мові під впливом російської, керує формою О. в.: *завідуючий (чим?) бібліотекою, кадрами, фермою, кафедрою* тощо. Проте наразі кодифікованою нормою є вживання віддієслівного іменника *завідувач* (чого?), поєданого з формою Р. в. іменника – *бібліотеки, кадрів, ферми, кафедри* і под. Відповідно, науковці, наприклад К. Г. Городенська, радять послуговуватися невідмінюваними аббревіатурами, де компонент *зав-* сполучено з формою іменника в Р. в.: *завкафедри, завбібліотеки, завкадрів* [3, с. 145]. Щодо групи незмінюваних іменників некоректним є визначення слів нульового незмінного класу як таких, що мають у всіх формах нульове закінчення, у монографії А. А. Залізняка «Русское именное словоизменение» [5, с. 210], тому що в словах нульової відміни формально не може бути ніякої флексії, навіть нульової. Більш кваліфікованим є пояснення А. П. Загнітка: „...у невідмінюваних іменників яскраво виражена в системі мови омонімія форм як реалізаторів відповідних граем, яка, виступаючи у мовній організації потенційною і реально можливою, завжди послідовно розчеплюється на синтаксичному рівні, де відбувається в кожному конкретному випадку реалізація трьох граматичних значень (роду, числа, відмінка) іменника” [4, с. 177].

Досліджувані мішані аббревіатури з кінцевим компонентом у формі Р. чи О. в. функціонують паралельно з двочленним словосполученням чи двокомпонентним утворенням зі скороченою першою частиною: *Поки я вбираю в очі корінці книг, до мене підходять і дядько Себастьян, і завідуючий бібліотекою* (М. Стельмах). *Така сама була й на посаді, так що безпосереднє начальство її, завідувач статчастиною Махортресту, а й то якось, щоправда, наодинці назвав її „добріною одиницею”* (В. Підмогильний). *Оце знайшли пузатого. Живіт до спини присох! Ходить як з хреста знятий... – Та не про нього ж... Зав. поштою пузатий? Пузатий* (О. Гончар).

У вказаних прикладах кінцева морфема *-ою* є відмінковою флексією, зокрема О. в. однини. З погляду семантики словосполучення *завідувач ферми* та аббревіатурне утворення *завферми* є тотожними відповідно до їхнього лексичного значення, відмінною є тільки словотвірна та морфемна будова.

Деривати з початковим компонентом *зав-, ком-, мін-* на зразок *завфёрми, завбáзи, завбібліотеки, завкафедри, завклубу, заввідділу, завскладу, завлабораторії, завкадрів; компрóти, комвзводу; Мінздоров'я, Міносвіти, Мінекобезпеки, Мінекономіки, Міноборони* є невідмінюваними в сучасній українській мові, а тому не можуть мати навіть нульового закінчення. Фінальні морфеми *-и* (*завфёрми, завбáзи, завкафедри, завбібліотеки, компрóти, Міносвіти, Мінекобезпеки, Мінекономіки, Міноборони*), *-у* (*завклубу, заввідділу, завскладу, комвзводу*), *-а* (*Мінздоров'я*), *-і* (*завлабораторії*), *-ів* (*завкадрів*) є перехідними морфемами, котрі не є закінченнями, проте ще не стали суфіксами чи іншими різновидами значущих частин слова.

Оскільки розглядувана проблема фактично не досліджена у вітчизняному мовознавстві, пропонуємо для позначення таких значущих частин слова термін „трансформаційні морфеми”. Трансформаційними вказані морфеми називаємо тому, що в процесі деривації відбувається перетворення, або трансформація, кінцевих морфем. В аббревіатурах на зразок *завбібліотеки, завбібліотекою, комвзводу, Мінздоров'я* з першим компонентом *зав-, ком-, мін-* колишні флексії *-и, -ою, -у, -а, -і, -ів* утрачають первісне словозмінне значення й виконують функції застиглого маркера позиційно незмінюваного компонента у формі Р. чи О. в. однини, спорадично множини.

Цікавим із семантичного, словотвірного, морфемного, парадигматичного та інших аспектів є конгломерат українських дериватів з початковим елементом *пів-* (його варто кваліфікувати як службову морфему – префіксоїд): *півбала, півбудинку, півбідди, піввуха, півгоря, півкварти, півосі, півцарства, півшляху, пів-Чернівців, пів-Карпат* тощо [Див.: 7, с. 72–85]. До нульової відміни належать лексеми, що мають структуру «*пів-* + іменник у формі Р. в.»: *Кожен з чумаків мав право одного голосу, а новачки – півголосу* (Л. Яринко). І на *півкеліху* стояла голуба сльоза, і голуба сльоза стояла на *півсвіту* (О. Забужко). Здійснені підрахунки таких дериватів у лексикографічних працях різного типу засвідчили порівняно невелику цифру фіксацій. У „Словнику української мови” в 11 томах (1970–1980) зареєстровано 87 іменників на кшталт *півкілограма*, з них 40 – чоловічого роду, 32 – жіночого, 15 – середнього. Категорію роду визначають за твірним компонентом: *півклуночка* – чоловічого роду, *півпаланички* – жіночого, *півобличчя* – середнього. В „Орфографічному словнику” (1994) засвідчено 49 слів на зразок *півгодини*: 20 слів чоловічого роду, 22 – жіночого та 7 лексем середнього роду, серед останніх *пів'яблука*, якого немає в реєстрі одинадцятитомного видання. До „Правописного словника” С. І. Головащука включено 15 іменників з початковим сегментом *пів-*: 10 слів чоловічого роду, 4 жіночого і 1 середнього, проте лексеми *піввіку* та *півгодини* помилково визначено як прислівники. В інтегрованій лексикографічній праці „Словники України” (2001–2010), зафіксовано 69 іменників з першою частиною *пів-*, серед яких 29 лексем чоловічого роду, 32 – жіночого, 8 – середнього [7, с. 77–78]. Безсумнівно, в українській мові іменників з першим компонентом *пів-* набагато більше: абстрактні і конкретні назви, апелятиви і оніми, сингулятиви і плуративи, відмінювані і невідмінювані слова за потреби можуть сполучатися з указаним префіксоїдом й утворювати нові деривати. Якщо такі лексеми походять від іменників, що вживаються тільки в множині, то й самі набувають грами множини: *півсаней, півходиків, півокулярів, півпідмостків, півпоручнів, півшахів, пів-зернових, пів-добових, пів-озимих, пів-Суботців, пів-Косарів, пів-Петрашів, пів-Заліщиків, пів-Піренеїв, пів-Кордильєрів, пів-Гаваїв* тощо.

Незмінюваними є тільки ті іменники з *пів-*, що сполучаються з формою Р. в. однини чи множини субстантивних твірних. При цьому компонент *пів-* ніби керує іменником, що знаходиться в постпозиції. Кінцеві морфеми іменників у Р. в. зазвичай матеріально виражені й виконують функції закінчень. Проте в сполученні з префіксоїдом *пів-* фінальні морфеми, що були флексіями твірного змінюваного слова, варто розглядати як трансформаційні морфеми, оскільки, як уже зазначалося, іменники цього типу в українській мові належать до нульової відміни, а тому закінчень мати не можуть. Розглядати ці сегменти як суфікси ми також не можемо.

Якщо в Р. в. твірного слова, зокрема *pluralia tantum*, наявна нульова флексія, то в дериваті з *пів-* ця морфема ніяким чином не кваліфікується, просто втрачається, редукується: *пів'ясел, півносілок, піввакацій, півворіт, півканікул, півнар, пів-Сум, пів-Черкас, пів-Лубен, пів-Придук, пів-Афін, пів-Апеннін, пів-Дарданелл*. У випадку внесення до нової редакції Українського правопису зміни про написання слів з *пів* окремо зникне особлива група незмінюваних іменників. Якщо досліджуваний префіксоїд сполучається з іменником у Н. в., то новостворений дериват відмінюється. Порівняйте: *півострова* (невідмінюваний) – *півострів* (відмінюваний) – *півострова, півострову, півостровом, на, у (в), при півострові, півострове* тощо.

Крім прізвищ, що є незмінюваними і для осіб чоловічої, і для осіб жіночої статі, до нульової парадигми зараховано жіночі українські прізвища на -о та на приголосну фонему: *Визиренко, Данько, Джуренко, Ївсенко, Кацило, Кедьо, Лесько, Майло, Нудько, Оселедько, Павльо, Походило, Сямро, Цілуйко, Ярмоленко; Антолик, Бий, Васик, Власій, Гречкосій, Дячик, Замрій, Квіт, Леміш, Мищук, Неїжмак, Обіщан, Павич, Рябошлик, Сухоніс, Тонковид, Філь, Христич, Чолій, Убийкін, Щур, Якимищак* [9, с. 112–115, 211–212, 239–247].

Ці жіночі прізвища мають омонімічні словоформи в однині та множині, а чоловічі – змінюються, наприклад: *Романиченко Ірини – Романіченка Павла, Сокирко Дарині – Сокиркової Назару, Катрич Олесю – Катрича Богдана, з Вибранець Катериною – з Вибранцем Романом*.

Так само, як і в досліджуваних нами словах з початковим компонентом *зав-, ком-, мін-, пів-*, фінальні морфеми жіночих прізвищ на -о втрачають первісне значення. Тому кваліфікуємо їх також як трансформаційні морфеми. У чоловічих прізвищах на -о прикінцева морфема є закінченням, якщо ж таке прізвище змінює родову ознаку – стає маркованим категорією жіночого роду, тобто трансформується, переходить до розряду невідмінюваних іменників, морфема -о втрачає статус словозмінної, тому що незмінювані іменники не мають ніяких закінчень, навіть нульових.

У чоловічих прізвищах на кшталт *Вовкогон, Задніпрянець, Калинчук, Надточій* фінальною

морфемою є нульове закінчення, якщо такі прізвища позначають осіб жіночої статі, то стають незмінюваними, відповідно, нульову кінцеву морфему в них зовсім не виділяють.

Різнovidмінювані жіночі прізвища на -ин, -ів (*Дячишин, Никулин, Вінтонів, Юзів*) [9, с. 126–140, 219–220, 254–256] можуть мати нульову парадигму, при цьому вони втрачають кінцевий нульовий структурний сегмент.

Унікальними для української топонімії є незмінювані меморіальні назви населених пунктів, утворені від антропонімів у формі Р. в.: *Петровського, Івана Франка, Максима Горького, Шевченка, Щорса: Детальний метеопрогноз у Максима Горького на сьогодні, завтра, вихідні...* (З інтернету). Усі вони, крім ойконіма *Івана Франка*, засвідчені в «Словниках України» як іменники *singularia tantum*, що мають тотожні грами в усіх відмінкових формах однини. Такий словотвірний тип не зафіксовано в мовах країн близького зарубіжжя. На думку В. А. Ніконова, „цей „флексійний” різновид немовби проміжний: він безафіксний, але в ньому флексія виконує ту ж явно топонімічну функцію, „заміщаючи” топонімічний суфікс, як, наприклад, і в показнику множини” [10, с. 32]. Якщо вказані твірні слова функціонують як імена, прізвища, псевдоніми, то кінцеві змінювані сегменти, зокрема в Р. в. однини -а, -ого, є флексіями, в ойконімах кваліфікуємо їх як трансформаційні морфеми. Унаслідок дії законів про декомунізацію частина вказаних власних назв населених пунктів зникне з карти України.

Отже, унаслідок граматичної омонімії в українській мові постає проблема ідентифікації фінальних морфем, зокрема в лексемах нульової відміни, які відзначаються омонімічними грамами в усіх можливих формах. Кінцевими морфемами змінюваних іменників є закінчення. У прислівниках, утворених від безпрефіксальних форм О., Н., З., Р. в. іменників, відповідно, фінальні значущі частини слова виконують роль суфікса, крім колишніх нульових флексій, оскільки прислівник належить до незмінних частин мови, у яких не може бути ніякої флексії, навіть нульової. Кінцеві морфеми прислівників кваліфікуємо як транспозиційні, тобто ті, за допомогою яких лексеми змінюють частиномовний статус. Для кваліфікації фінальних морфем, крім тих, що виконували у змінюваних іменниках функцію нульових закінчень, у незмінюваних лексемах з першим компонентом *зав-, ком-, мін-, пів-*, у незмінюваних жіночих прізвищах українського походження на -о, а також у кількох ойконімах-посвятах, утворених від антропонімів у формі Р. в., пропонуємо новий термін – трансформаційні морфеми. Явище трансформації полягає в зміні морфологічного статусу таких дериватів: з відмінюваних твірних вони перетворюються на незмінювані похідні. Відповідно, унаслідок трансформації змінюється не тільки лексичне значення слова, морфологічна парадигматика дериватів, а й морфемна будова, насамперед ідентифікування кінцевого сегмента. З погляду культури мовлення аббревіатури на зразок *завкафедри, завкадрів* варто вживати з кінцевим компонентом у формі Р. в. однини, спорадично множини, оскільки наразі нормативним у такому значенні є іменник *завідувач*, а не *завідуючий*, як це було кілька десятиліть тому.

УМОВНІ СКОРОЧЕННЯ

ВТС – Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. – К. ; Ірпін'я : ВТФ „Перун”, 2005. – 1728 с.

СУ – Словники України – інтегрована лексикографічна система / В. А. Широков, І. В. Шевченко, Н. М. Сидорчук та ін. – К. : Український мовно-інформаційний фонд, 2001–2010.

СУМ – Словник української мови : т. I–XI. – К. : Наукова думка, 1970–1980.

БІБЛОГРАФІЯ

1. Авдеева С. Л. – Див.: Ковтюх С. Л.
2. Вакарюк Л. О. Український словотвір у термінах. Словник-довідник / Л. О. Вакарюк, С. Є. Паніцько. – Тернопіль : Джура, 2007. – 260 с.
3. Вихованець І. Р. Теоретична морфологія української мови : академічна граматика української мови / І. Р. Вихованець, К. Г. Городенська ; за ред. І. Р. Вихованця. – К. : Університетське видавництво „Пulsари”, 2004. – 398 с.
4. Городенська К. Г. Зустрітися із завкафедри / К. Г. Городенська // Українська мова. – 2014. – № 2. – С. 145.
5. Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови : морфологія / А. П. Загнітко. – Донецьк : ДонДУ, 1996. – 437 с.
6. Зализняк А. А. Русское именное словоизменение / А. А. Зализняк. – М. : Наука, 1967. – 370 с.
7. Авдеева (Ковтюх) С. Л. Нульова парадигма в сучасній українській літературній мові // Лінгвістичні студії : зб. наук. праць. У 2 частинах. – Донецьк : ДонДУ, 2003. – Випуск 11. Част. I. – С. 11–20.
8. Ковтюх С. Л. Відмінкова парадигма іменників типу піввагона, півдоби, півнеба // Наукові записки. – Серія : філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2004. – Випуск 53. – С. 72–85.

9. Ковтюх С. Л. Елементарні парадигматичні класи іменників нульової відміни в сучасній українській мові // Наукові записки. – Серія : філологічні науки (мовознавство). – Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2006. – Випуск 67. – С. 66–81.

10. Ковтюх С. Л. Словозмінна парадигматика українських прізвищ : [монографія] / С. Л. Ковтюх, О. М. Капталян ; за ред. С. Л. Ковтюх. – Кіровоград : Полімед-Сервіс, 2012. – 256 с.

11. Никонов В. А. Введение в топонимику / В. А. Никонов. – М. : Наука, 1965. – 180 с.

12. Огоновський О. М. Граматика руського языка для шкіл середніх / О. М. Огоновський. – Львів, 1889. – 288 с.

13. Чапля І. К. Прислівники в українській мові / І. К. Чапля. – Харків : Вид-во ХДУ, 1960. – 124 с.

14. Янко-Триницкая Н. А. Словообразование в современном русском языке / Н. А. Янко-Триницкая. – М. : Индрик, 2001. – 504 с.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Світлана Ковтюх – кандидат філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Наукові інтереси: граматика, лексикологія, ономастика, морфологічна парадигматика сучасної української мови.